

**Бојан Стојнић, Хигијенски завод у Бањалуци 1929–1945,
ЈЗУ Институт за јавно здравство Републике Српске [и]
Архив Републике Српске, Бањалука 2017, стр. 134**

Сарадња ЈЗУ Институт за јавно здравство Републике Српске и Архива Републике Српске изнедрила је монографију "Хигијенски завод у Бањалуци 1929–1945" аутора мр Бојана Стојнића, објављену у новембру 2017. године.

Аутор се на зналачки начин бави кохезијом историје и здравства, трагајући за поводима, циљевима и историјским условима оснивања Хигијенског завода у Бањалуци. Промјенама у државној организацији и новим законским прописима крајем двадесетих година 19. вијека, Дом народног здравља у Бањалуци је претворен у "хигијенски завод за територију Врбаске бановине". Хигијенски завод у Бањалуци је основан у октобру 1929. године, спајањем Дома народног здравља и Самосталне бактериолошке станице. Модерне просторије је добио 2. фебруара 1933. године, када је свечано отворена нова зграда Хигијенског завода у Бањалуци. Први директор Хигијенског завода био је др Гавро Вујичић. Хигијенски завод је имао надлежност над свим општинама у Врбаској бановини. Ван Бањалуке је дјеловао преко домова народног здравља у Бихаћу, Босанској Градишци, Добоју и Јајцу и шест здравствених станица, те великог броја амбуланти и диспанзера.

Значај Завода је био вишеструк. Поред амбулантних услуга, његова улога је била превентивна и пропагандна. Ово је било узроковано ниским културним нивоом становништва и лошим социјално-економским стањем. Домови народног здравља служили су сузбијању маларије и ендемичног сифилиса, а посебна пропаганда је била усмјерена на сузбијање алкохолизма, који је, поред наведених болести, третиран као највећи здравствени проблем.

Аутор, такође, даје прецизне податке о почецима рада Хигијенског завода у Бањалуци, оснивању и организацији рада, изградњи нове зграде и њеној доградњи. Међутим, посебно бих истакла значај који за историју здравства имају веома интересантне биографије бањалучких љекара у хигијенској и социјално-медицинској служби, а које је аутор донио у овом дјелу. Читалац тако може сазнати податке и најзанимљивије детаље живота љекара др Милоша Араничког, др Олге Алексејевне Аристархове, др Лудвига Бенчине, др Виктора Виндакијевића, др Гавре Вујичића, др Ивана Грујића, др Сергија Дамзина, др Анте Данчевића, др Петра Дојчанског, др Жике Јакшића, др Григорија Јелатанцева, др Добринке Јоцић, др Братиславе Вељовић-Клајнхапл, др Бориса Косова, др Мухамеда Куленовића, др Хаима Левија, др Бланке Манциони, др Јекатерине Шишловце-Меркулове, др Видосаве Павловић-Милетић, др Рафаела Нахмија-

са, др Дејана Орлића, др Миливоја Панковића, др Драгиње Ливњаковић-Панковић, др Славка Пиштељића, др Павла Радосављевића, др Смиљке Ракин, др Пере Стјепановића, др Роберта Фрида, др Маргите Херцл, др Милице Ракић-Цветковић, др Љубице Чермак, др Велимира Човића, др Даринке Милосављевић-Човић, др Петра Шварца и др Владимира Шујице.

Улога Хигијенског завода није изгубила на значају ни у наредним друштвенополитичким системима, те и сада, као Институт за јавно здравство, представља савремену професионалну институцију од значаја за здравствени сектор Републике Српске.

Аутор је успио да на 134 странице прикаже историју и значај Хигијенског завода у Бањалуци. Тираж ове монографије је 500 примјерака, од којих је сваки драгоцјен.